

Bild: TriArt

Exodus

En container lastad med flyktingar i en turkisk hamn. Det är 2015 och miljoner flyktingar försöker ta sig in i ett stängt Europa. En av dem är den tolvåriga syriska flickan Amal. Hennes systrar ska finnas i Grekland, hennes föräldrar i Sverige. Men dit är det långt när den turkiska polisen plötsligt stormar containerhamnen. Amal tvingas lägga sitt liv i människosmugglaren Sams händer.

Exodus är en film om en flickas flyktingresa i en cynisk värld som ändå lämnar plats för värme och oväntad vänskap.

Om filmhandledningen

Film är ett spännande och mångfacetterat pedagogiskt verktyg där våra handledningar är till för att vägleda dig som lärare. Målgruppsrekommendationen, som här sträcker sig från årskurs 4 till 6, är just en rekommendation. Du väljer själv om du vill ta upp ett eller flera teman ur frågeställningarna och/eller om du kan viga lite mer tid till fördjupning och närstudier av själva filmmediet. Du känner dina elever bäst och vet vad som kan vara relevant och intressant just för dem. Filmen är barntillåten. Med den här handledningen kan ni tillsammans även se klipp från filmen för att få ett tydligare underlag och stöd för minnet.

Filmens handling

En container lastad med syriska flyktingar i en turkisk hamn. 12-åriga Amal är en av dem. Under flykten har hon kommit ifrån sin familj. Amal vägrar att sätta sig i den bil som ska föra dem vidare och ber människosmugglaren Sam om hjälp. Precis då slår polisen till. I paniken som uppstår springer Amal efter Sam. En polis upptäcker dem och Amal blir vittne till hur Sam misshandlar honom. De lyckas ta sig därifrån och när Sam ser att Amal har pengar går han med på att hjälpa henne hitta sina systrar och föräldrar.

Sam tar med sig Amal till en restaurang. I väntan på hans kompanjon Karim berättar Amal om bombandet av hennes hemstad och hur de tvingades fly. Hon lånar Sams mobil och får reda på att hennes systrar är på väg till ett tillfälligt flyktingläger i Grekland.

Av Karim får Sam reda på att många har gripits efter polisens tillslag och det visar sig att Interpol är inblandat. De måste lämna Turkiet. Karim föreslår Sam att använda Amal som täckmantel på sin resa och snabbt lämna landet.

Under resan får vi följa Amals och Sams samtal där den buttre Sam möter Amals öppna, kaxiga personlighet. På vägen berättar hon bland annat om en magnetisk motor som systrarnas vän uppfunnit. I Sams berättelser möter vi istället en fientlig värld med krig, hus som rasar, människor som dör och smugglare som transporterar och säljer flyktingar för att tjäna pengar. Amal försöker förgäves få tag på sina föräldrar, men förgäves. Hon tittar på videoklipp med familjen och visar Sam. I ett samtal med Karim får Sam reda på att polisen har lokaliserat en container med flyktingar som varit försvunnen. Alla i containern visade sig ha kvävts till döds.

De lämnar bilen för att resa vidare tillsammans med andra flyktingar med en gummibåt till Grekland, där Amals systrar ska befinna sig. På stranden skriker Amal åt havet att hon inte är rädd. Resan över havet blir mardrömslik. Båten tar in vatten. De som kan simma hoppar ut ur båten för att minska vikten och andra öser ut vattnet. Till slut ser de kusten och kommer fram till Grekland.

Amal och Sam anländer till flyktinglägret och letar förgäves efter Amals systrar. På kvällen är det bröllop i lägret. Sam hjälper till att få igång ett krånglande

Bild: TriArt

Bild: TriArt

elektroniskt piano och börjar spela. Glädje och dans fyller lägret. Dagen efter visar det sig att Amal missförstått systrarnas meddelande om var de ska befinna sig. Sam blir sur. Av Karim blir han beordrad att åka vidare till Bulgarien för att ta hand om en flyktingtransport.

Medan Amal sover passar Sam på att ge sig iväg utan henne. Men när hennes systrar ringer honom ångrar han sig och kommer tillbaka. Då visar det sig att polisen stormat lägret och Amal är skadad. Sam tar henne med sig därifrån och de får reda på att hennes systrar är i Sverige. Sam och Amal tar bussen till Bulgarien. På bussen tittar hon på videoklippen där hennes mamma ritar en blomma i hennes handflata som vi har sett henne betrakta tidigare. Bussen går sönder och de tvingas gå till gränsen och tar sig vidare med tåg. Ombord försöker Amal lära sig svenska av Sam. Sam berättar om hur han blev människosmugglare och varför han hjälper Amal. Väl framme meddelar Sam Amal att en lastbilschaufför ska hämta upp henne där senare på kvällen och lämnar henne.

Sam pratar med Karim som skickar honom en bild av dem som kvävts till döds i containern. Amals föräldrar visar sig vara två av de döda. Sam ringer till polisen och anmäler Karim. När han återvänder till fiket för att leta reda på Amal är hon borta. Sam hittar henne och när hon inte längre vill följa honom gör han klart för henne att hon har att välja mellan att hamna i fängelse och bli skickad till lägret eller att följa med Sam som säger att han vet var hennes föräldrar är. Amal väljer att följa Sam och de hinner till lastbilen. Sam följer med. När de sitter på färjan över till Sverige berättar Amal att hennes mamma snart fyller år och undrar om föräldrarna kommer att hinna fram till dess. Sam inser att han måste berätta sanningen för henne. Hon tror honom inte men han avslöjar

att han känner de som är ansvariga och att han har en bild. Han beklagar och lämnar henne ensam med mobilen så att hon kan välja om hon själv vill se. Amal gråter medan färjan närmar sig den svenska kusten.

Innan filmen

Titta på filmens [trailer](#).

- Vilken typ av film kommer ni att få se? Vilka personer ser vi i huvudrollerna? Hur är de?

Återvänd till dessa frågor efter att ni har sett filmen och jämför er upplevelse av hela filmen med vad ni svarade på dessa frågor innan.

- Diskutera orden flykting, migrant och asylsökande. Vad betyder de? Finns det skillnader mellan att vara flykting, migrant eller asylsökande? Vilka är skillnaderna i så fall?

Filmen och läroplanen

Medie- och informationskunnighet (MIK) blir allt nödvändigare i en kommunikationsvärld som kretsar kring rörlig bild och film. Den kräver att man kan förstå, tolka och reflektera kring mediespråk och innehåll.

Filmen *Exodus* ger flera olika öppningar för diskussion och lärande. Huvudtemat är flykt undan krig men den berör också teman som människosmuggling, tillit, utnyttjande, resurser och döden.

Dessa kan på ett självklart sätt knytas till ämnen som svenska, historia, samhällskunskap, religionsvetenskap och geografi. De kan också kopplas till skolans skrivningar om det internationella perspektivet.

Klipp 1
Källa: TriArt

Skrivningar som handlar om att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang, att skapa internationell solidaritet och att göra oss till kompetenta medborgare i ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser.

Filmens form och innehåll

Att filmens form och innehåll hänger ihop är avgörande för att filmskaparens budskap med filmen ska gå fram. I Filminstitutets [filmlexikon](#) kan ni ta del av korta och kärnfulla texter inför filmvisningen, diskussionen och det pedagogiska arbetet.

Filmens estetik

Allt man ser och hör på en film är noga genomtänkt. Genom [filmiska uttrycksmedel](#) som [bildsnitt](#), [bildkomposition](#), [kameravinklar](#), [ljud](#) och [musik](#) får filmen sin estetik.

Titta på [klipp 1](#).

- Finns det skillnader mellan bilderna på Amal och bilderna på Sam? I så fall, beskriv vad som skiljer dem åt.
- I klippet har händerna en framträdande roll. Kontrasten mellan Sams blodiga hand och Amals handflata med en ritad blomma är stor. Varför tror ni att filmskaparen har gjort dem så olika?
- Vad hör ni i klippet? Hör ni någon [musik](#)? När i så fall? Varför tror ni att musiken används just där? Vilken typ av musik är det? Vilka känslor framkallar den hos er?

[Inspelningsplats](#) och [rekvisita](#) betyder mycket för hur åskådaren upplever en film.

- Handlingen i klippet utspelar sig i en bil. Hur uppfattar

ni bilen som inspelningsplats för denna scen? Vad hade hänt med scenen om Amal hade suttit i baksätet istället för att krypa ihop mellan förarsätet och baksätet? Tror ni att ni hade uppfattat scenen annorlunda?

- Viken rekvisita ser ni i klippet? Är den ritade blomman i Amals handflata eller Sams blodiga hand en form av rekvisita? Är telefonen i Sams blodiga hand rekvisita? Motivera era svar.

I filmens [klippning](#) sätts olika tagningar ihop och filmen blir till en sammansatt berättelse. En film kan klippas på olika sätt beroende på vilken stämning och känsla filmskapare vill förmedla. Ett av klipsätten är [synlig klippning](#). Tanken med den är att ni som åskådare ska lägga märke till den och kanske till och med bryta er inlevelsen i filmen.

- Ser ni någon synlig klippning i klippet? Om så är fallet, varför tror ni att filmaren valt att använda det just här? Påverkar det hur ni upplever scenen?

Förslag på fördjupning: Dramaturgi

[Dramaturgi](#) är läran om hur en berättelse byggs upp. Den mest kända modellen för filmberättande kallas för [Den klassiska dramaturgiska modellen](#), eller Hollywoodmodellen. Den delar upp berättelsen i sju olika delar som kallas för anslag, presentation, fördjupning, vändpunkt, upptrappning, höjdpunkt och avrundning.

- Kan ni hitta de sju olika delarna i *Exodus*?

Klipp 2
Källa: TriArt

Ett internationellt perspektiv

Genom flyktingen Amal och människosmugglaren Sam gläntar filmen *Exodus* på dörren till en värld som är okänd för de flesta i Sverige.

Titta på [klipp 2](#).

- Jämför Amals berättelse om den magnetisk motorn med Sams sätt att berätta om varför han tar så mycket betalt av flyktingarna. Vad säger deras berättelser om deras rollfigurer? Går det att förstå Sams resonemang om hans val av levebröd? Kan Amal förstå det?
- Sam berättar om en fientlig värld. Vad tror ni att vi kan göra tillsammans för att ändra på den fientliga värld som Sam beskriver? Vad tror att var och en av oss kan göra?
- Senare i filmen berättar Sam om hur han blev människosmugglare. Minns ni hans historia? Ger den berättelsen en annan förståelse för vad han gör? På vilket sätt i så fall?

Lek, samspel och utveckling

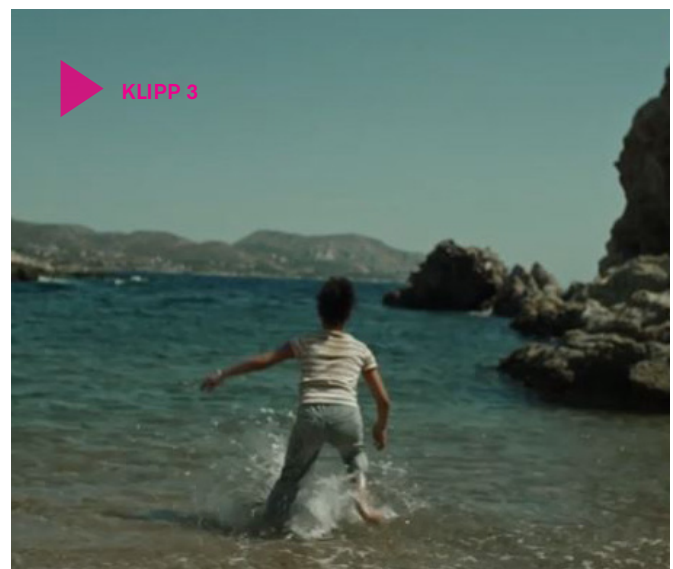
"I leken befinner sig barnet alltid över sin medelålder, över sitt dagliga beteende; i leken är det som om barnet vore ett huvud högre än sig självt."

- Lev Vygotskij (1896-1934, psykolog, pedagog, filosof och teoretiker.

Innan Sam och Amal kliver på gummibåten testar Sam räddningsvästarna för att försäkra sig om att de fungerar. Amal passar på att vara för sig själv en stund, vid havet.

Titta på [klipp 3](#).

- Vad gör Amal ensam vid havet? Vem pratar hon med, tänker ni? Vad säger hon?
- Amal pratar högt för sig själv några gånger i filmen. Kan ni nämna ett par av tillfällena då hon gör det? I vilken situation gör hon det? En gång pratar Amal med sin spegelbild på toaletten i en restaurang. Minns ni vad hon säger?
- Sam pratar högt med sig själv också. Minns ni när och vad han säger?
- Har ni sett eller hört en vuxen prata med sig själv? Varför tror ni att en vuxen gör det?
- Amal framstår ofta som orädd och kaxig trots att situationen hon befinner sig är så kaotisk. Hur kommer det sig tror ni att regissören Abbe Hassan skrivit hennes roll så?

Klipp 3
Källa: TriArt

Klipp 4
Källa: TriArt

Skulle vi inte egentligen känna starkare för henne om hon bara framstod som ledsen och rädd?

En ny början?

Filmen *Exodus* börjar med ett kaos i en hamn i Turkiet och slutar med en scen där Amal är ensam med sin sorg på en båt nära en hamn i Sverige där hennes systrar väntar på henne.

- Titta på en världskarta. Var ligger Syrien? Vad heter huvudstaden? Var ligger Aleppo? Hur är situationen i Syrien idag?
- Hur många länder har Amal och Sam passerat för att komma till Sverige, tror ni? Vilken är den kortaste vägen?
- Vad är Dublinförordningen och när utfärdades den? Varför utfärdades den, tror ni?
- Hur påverkar Dublinförordningen flyktingarnas möjlighet att söka asyl?
- Sam pratar om Dublinförordningen utan att nämna den. I vilket sammanhang?

Titta på [klipp 4](#).

- Vilken hamn i Sverige är det som syns i slutet av klippet, tror ni?
- Vad tror ni händer med Amal och Sam när de kommer fram till Sverige? Får de stanna?

- Hur skiljer sig Amals och Sams relation från början av filmen och dess slut? Hur utvecklades den under resans gång? • Vad betyder Exodus och från vilket språk kommer ordet?
- Vilken religiös och historisk händelse kallas Exodus? Vad vet ni om den?
- Vad betyder orden emigrera och immigrera?
- Även Sverige har varit ett land varifrån man har varit tvungen att fly. När ägde den stora emigrationen från Sverige rum och till vilket land flydde man? Hur många emigrerade och varför?

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Se

Emigranterna - ett annat liv

Vad driver människor att ta det stora beslutet om att lämna sitt hemland? För hundra år sen hade 1,3 miljoner svenskar utvandrat till Amerika. Idag är det många i världen som flyttar till Sverige och skapar ett nytt liv här. Långdistanslöparen Mustafa Mohamed kom till Lysekil med sin familj och hans liv kom att förändras, för alltid.

Jag flydde med mina böcker

Vi möter systrarna Grace och Anna från byn Bor i Sydsudan. De berättar om att de tvingades fly när byn attackerades av rebellsoldater. Grace höll hårt i sin bok under flykten. De lyckades ta sig till ett flyktingläger där det inte fanns någon skola eller något för barnen att göra. Grace och Anna talar om hur viktigt det är med utbildning och hur de förlorar värdefulla skolår när det är krig i deras land. "Med utbildning kan jag bli president!", säger Anna. Allt tal i programmet är på svenska.

Inside An Abandoned Airport In Greece, A Refugee Camp

The Rising Tide: Europe's Refugees Wash Ashore in Greece

Utvandrarna (regi: Erik Poppe, SF Studios, 2021)
Läs filmens handledning.

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Sverige, 2023

Regi: Abbe Hassan

Manus: Kristoffer Cras, Abbe Hassan

Producent: Mattias Nohrborg, Anna-Klara Carlsten och Olle Wirehed

Fotograf: Petrus Sjövik

Klippning: Dino Jonsäter

Musik: Lisa Montan

Medverkande: Jwan Alqatami, Khaled Alqatami, Isa Aouifia, Ashraf Barhom, Christina Karatza, Pavlina Sarli m.fl.

Tal: Arabiska

Text: svenska

Censur: Tillåten från 11 år

Svensk premiär: 10 mars 2023

Distribution skolbio:

TriArt Film AB,

Bredgränd 2, 111 30 Stockholm,

info@triart.se

REDAKTION

Text: Phoenix Fataneh Nik-Khikian

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, mars 2023

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.

filminstitutet.se/skolbio